13012025-MAI-04_Layout 1 1/13/2025 1:06 AM Page 1

చె లి మె

తెలంగాణ ప్రజలకు భాష ఓ పిలుపు మాత్రమే కాదు. చరిత్ర మారినా చెదరని అస్తిత్వం. అందుకే తెలంగాణ ఘన సాహిత్యానికి పెద్దపీట వేస్తూ చెలిమెను నిర్వహిస్తున్నది మన పత్రిక. అలిసిసొలసిన వేళల్లో కళారూపాలైనా, పోరుబాటల్లో పాటలా మారినా, ఆత్మగౌరవాన్ని కథతో నినదించినా... తనదైన శైలి తెలంగాణది. ఆ సాహిత్యంలో మీకు ఎలాంటి అభిరుచి ఉన్నా, కలాన్ని కదిలించండి. ఆసక్తిగా, సూటిగా తెలంగాణ సాహిత్యానికి సంబంధించిన రచనలు చేయండి... editpage@ntnews.com

నాకైతే చలిగా లేదు

చలిని కసిగా తొక్కుకుంటూ వచ్చి
పిల్లాడు పేపరేసిపోయాడు
చలిని ఈడ్చి అవతల పారేసి
పారిశుద్ధ్య కార్మికులు రోడ్లు శుభ్రం చేసారు
చలిని శత్రువుల గుండెల్లో పుట్టిస్తూ
సైనికులు దేశాన్ని రక్షిస్తున్నారు
రాత్రంతా ఫుట్‌పాత్‌లపై
వెళ్ళమార్చిన అభాగ్యులు
ఏకంగా చలినే చలింపజేసారు
మా ఆవిడ చలికి మంటబెట్టి
నాకు టీ అందించింది
నేనేమో గుటకలేస్తూ ఉంటే
నాలోన వేళ్ళూనుకొని ఉన్న చలి
క్షణంలో మటుమాయమైపోయింది

నలిమెల భాస్కర్
97043 74081

తెలంగాణ, దక్కన్ కళారంగానికి విశేష సేవలు అందించిన జగదీశ్ మిట్టల్ జనవరి 7న తన వందో ఏట హైదరాబాద్‌లో కన్నుమూశారు. ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని బులంద్‌షహర్‌కు చెందిన ఆయన 1925, సెప్టెంబర్ 16న ఉత్తరాఖండ్‌లోని ముస్సోరీలో జన్మించారు.

1950లలో హైదరాబాద్ వచ్చి స్థిరపడ్డారు. పదో ఏట ప్రారంభమైన కళారూపాల సేకరణ దాదాపు 9 దశాబ్దాలపాటు అంటే ఆయన తుదిశ్వాస విడిచే వరకు కొనసాగింది. తెలంగాణ కళారూపాలకు ఆయన అంతర్జాతీయంగా గుర్తింపు తెచ్చిపెట్టారు.

రాయల్ కోర్ట్ పెయింటింగ్‌లు, స్కెచ్‌లు మొదలుకొని తెలంగాణ స్క్రోల్ పెయింటింగ్ (కుల పురాణాల చిత్ర పటాలు), చేర్యాల నకాషా చిత్రాలు, బిద్రీ కళాఖండాలు, కరీంనగర్ ఫిలిగ్రీ, చేనేత డిజైన్స్‌తో పాటు బహమనీ, కుతుబ్ షాహీ, అసఫ్‌జాహీ కాలపు పెయింటింగ్‌లు, ఇత్తడి, రాగి, కంచు, వెండి, బంగారు, కళాఖండాలు, చారిత్రక ప్రాధాన్యం గల వస్తువులను దాదాపు 3 వేల వరకు సేకరించి మ్యూజియం ఏర్పాటుచేశారు. కళారంగానికి ఆయన చేసిన సేవలను గుర్తించిన కేంద్ర ప్రభుత్వం 1990లో 'పద్మశ్రీ' పురస్కారంతో గౌరవించింది.

కళకు పెట్టిన.. కోటగోడ

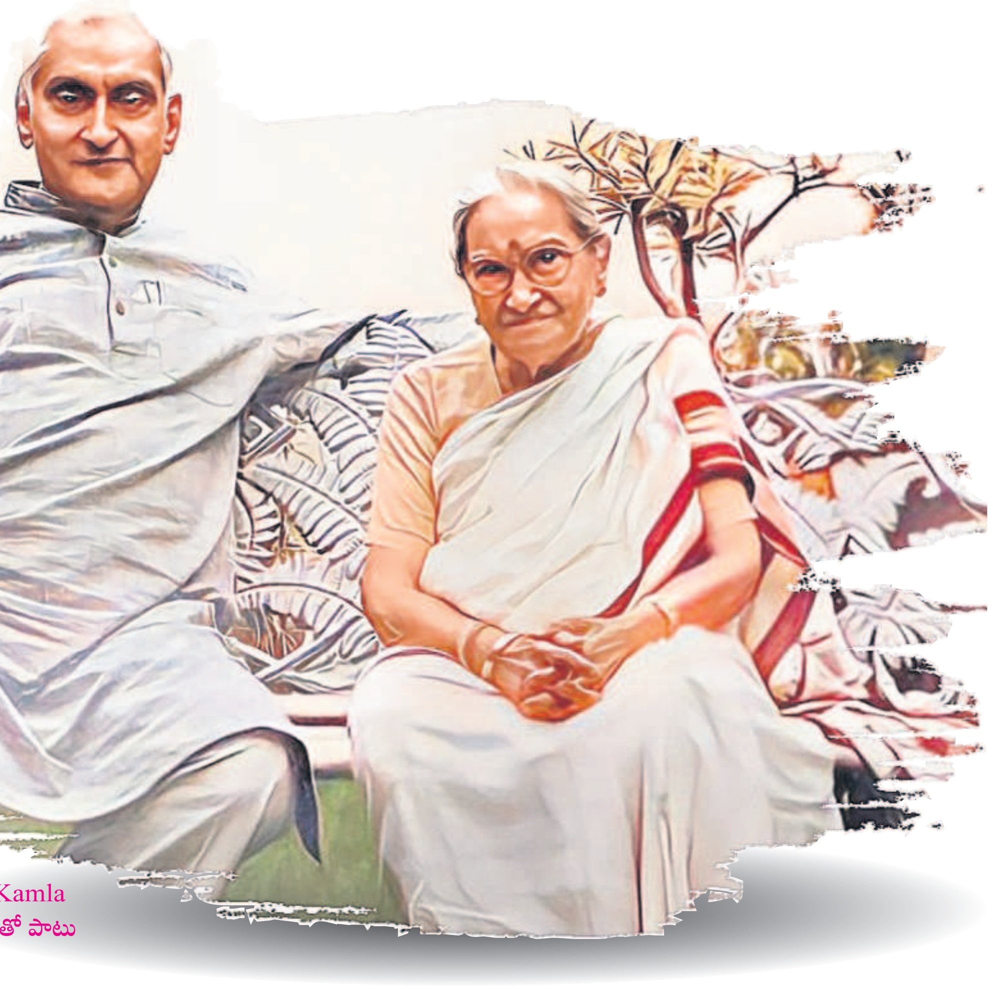

మిట్టల్ 1960, 70లలో చేర్యాల కళాకారులను గుర్తించి ప్రోత్సహించారు. ఇక్కడి చేనేత కళాకారుల డిజైన్, పెంబర్తి కళలను గుర్తించి ప్రచారం చేశారు. స్క్రోల్ పెయింటింగ్స్ గొప్పతనాన్ని, ప్రాముఖ్యాన్ని వివరిస్తూ అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలతో ఇంగ్లిష్ లో " Deccani Scroll Paintings in the Jagdish and Kamla Mittal Museum of Indian Art " అనే ప్రామాణిక గ్రంథాన్ని రాసి ప్రచురించారు. 'దక్కన్ పెయిటింగ్'తో పాటు పలు ఇతర పుస్తకాలు రాశారు. 1954లో 'భారతీయ కసిదా' అనే పుస్తకాన్ని సహ రచయితగా చేశారు.

జగదీశ్ మిట్టల్ సేకరణలో చేరియాల్ స్క్రోల్ పెయింటింగ్ గురించి గొప్పగా చెప్తారు. మూడడుగుల వెడల్పు, 30 అడుగుల పొడవైన స్క్రోల్ పెయింటింగ్ అయిన ఇది 1625 నాటిది. దీనిపై మార్కండేయ ముని, భావన రుషి చిత్రాలు నకాషీలుగా చెక్కి ఉన్నాయి. దీనిని ఆయన కునపులి వారి వద్ద కేవలం రూ. 500కు కొనుగోలు చేశారు. దీని వెనక కూడా ఓ కథ ఉన్నది. ఈ పాతబడిన స్క్రోల్ పెయింటింగ్‌ను వారు జల విసర్జన చేయాలని అనుకుంటున్న వేళ వారికి రూ. 500 ఇచ్చి మిట్టల్ దానిని కొనుగోలు చేశారు. ఇప్పుడు దీని ఖరీదు కోట్లలో ఉంటుంది. అలాగే, ప్రముఖ పహాడీ చిత్రకారుల్లో ఒకరైన నైన్సుఖ్ నుంచి ఆరు పెయింటింగ్‌లను కొనుగోలు చేశారు.

మిట్టల్ తన భార్య కమలతో కలిసి దేశంలోని వివిధ పత్రికలు, మ్యాగజైన్లకు భారతీయ కళలోని వివిధ అంశాలపై ఎన్నో వ్యాసాలు రాశారు. భారతీయ కళ, వారసత్వ పరిరక్షణ, ప్రోత్సాహానికి వీరు చేసిన కృషి అమోఘం. ఇండియన్ నేషనల్ ట్రస్ట్ ఫర్ ఆర్ట్ అండ్ కల్చరల్ హెరిటేజ్ వ్యవస్థాపక సభ్యుడైన మిట్టల్ దేశంలోని పలు మ్యూజియంలు, వర్సిటీలు, న్యూయార్క్‌లోని మెట్రోపాలిటన్ మ్యూజియంలో భారతీయ కళలు, పెయిటింగ్‌లు, హస్తకళలు, జానపద కళారూపాలపై ఎన్నో ఉపన్యాసాలు ఇచ్చారు. లండన్, లాస్ ఏంజెలెస్, చికాగో తదితర నగరాల్లో కళపై ఉపన్యాసాలు ఇచ్చారు. అగర్వాల్ సమాజ్ కళారత్న పురస్కారం, సనాతనధర్మ ట్రస్ట్ ఆధ్వర్యంలో ప్రతిభా పురస్కారం, యుద్వీర్ అవార్డు, ఏపీ ప్రభుత్వం నుంచి 2006లో జీవితకాల సాఫల్య పురస్కారం అందుకున్నారు. అలాగే, ఇండియన్ నేషనల్ ట్రస్ట్ ఫర్ ఆర్ట్స్ కల్చరల్ హెరిటేజ్ (ఇంటాచ్) వ్యవస్థాపక సభ్యుడిగా, తంజావూరులోని సౌత్‌జోన్ కల్చరల్ సెంటర్ పాలక మండలి సభ్యుడిగానూ పనిచేశారు.

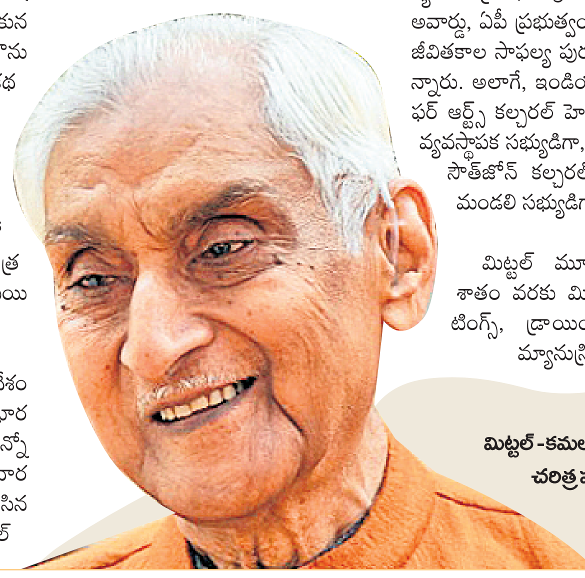

మిట్టల్ మ్యూజియంలో 50 శాతం వరకు మినియేచర్ పెయింటింగ్స్, డ్రాయింగ్‌లు ఉన్నాయి. మ్యానుస్క్రిప్టులు, ఇస్లామిక్ కాలిగ్రఫీ, జానపద, సంప్రదాయ కంచు విగ్రహాలు, బొమ్మలు, టెర్రకోట వస్తువులు, దారు శిల్పాలు. దంతపు బొమ్మలు, గాజు వస్తువులు వంటి కళాత్మక చిత్రాలు ఉన్నాయి. అలాగే, క్రీ.పూ. ఒకటో శతాబ్ది నాటి ప్రాచీన కళారూపాలు మొదలుకొని మొఘల్, దక్కన్ పెయింటింగ్స్ వరకు ఉన్నాయి. 2015లో న్యూయార్క్‌లోని మెట్రో పాలిటన్ మ్యూజియం ఆఫ్ ఆర్ట్ సుల్తాన్స్ ఆఫ్ డెక్కన్ ఇండియా, 1500–1700 వెల్త్ అండ్ ఫాంటసీ పేరుతో ఏర్పాటుచేసిన ప్రదర్శనలో మిట్టల్ కళాఖండాలు ప్రదర్శించారు.

మిట్టల్–కమల దంపతులు భారత్‌కే కాదు, ప్రపంచం నలుమూలల ఉన్న ప్రముఖ ఆర్ట్ కలెక్టర్లు, చరిత్ర పరిశోధకులకు సుపరిచితమే. అమెరికా మాజీ అధ్యక్షుడు జాన్ ఎఫ్ కెన్నడీ సతీమణి జాక్వెలిన్ కెన్నడీ, ప్రముఖ చరిత్రకారుడు డాల్రింపుల్ వంటి వారు హైదరాబాద్ హిమాయత్‌నగర్‌లోని మిట్టల్ ఇంటిని సందర్శించారు. మిట్టల్ దంపతులు వుడ్ కట్, ఎంబ్రాయిడరీలో కూడా కృషిచేశారు. కనుమరుగవుతున్న బాతిక్ కళకు సహకారమందించారు. వీరి చిత్రాలు సాలార్జంగ్ మ్యూజియం హైదరాబాద్, వారణాసిలోని భరత్ కళాభవన్, న్యూఢిల్లీలోని నేషనల్ గ్యాలరీ ఆఫ్ మోడరన్ ఆర్ట్‌తో సహా వివిధ మ్యూజియంలలో కనిపిస్తాయి. కళల పట్ల ఉన్న ప్రేమతో మిట్టల్ తన ఇంటినే మ్యూజియంగా మార్చేశారు. ప్రస్తుతం దీనిని ఆయన మనుమడు, మనుమరాలు చూసుకుంటున్నారు. ఇతర మ్యూజియంల మాదిరిగా కాకుండా, దీన్ని సందర్శించడానికి ప్రత్యేక పద్ధతి ఉన్నది. ముందే అపాయింట్‌మెంట్ తీసుకోవాల్సి ఉంటుంది. సందర్శకులకు వారి సేకరణ మొత్తం చూపరు. నిర్ణీత రోజున వారికి ఆసక్తిగల వాటినే అందుబాటులో ఉంచుతారు. ప్రతి కళాఖండానికి మిట్టల్ వ్యాఖ్యానం ఉంటుంది. వాటిలో ప్రతి ఒక్క కళాఖండానికి ఒక కథ ఉంటుంది.

మిట్టల్ -కమల దంపతులు భారత్‌కే కాదు, ప్రపంచం నలుమూలల ఉన్న ప్రముఖ ఆర్ట్ కలెక్టర్లు, చరిత్ర పరిశోధకులకు సుపరిచితమే. అమెరికా మాజీ అధ్యక్షుడు జాన్ ఎఫ్ కెన్నడీ సతీమణి జాక్వెలిన్ కెన్నడీ, ప్రముఖ చరిత్రకారుడు డాల్రింపుల్ వంటి వారు హైదరాబాద్ హిమాయత్‌నగర్‌లోని మిట్టల్ ఇంటిని సందర్శించారు.

ఇండియన్ పెయింటింగ్, టెక్స్‌టైల్స్ స్టడీస్ అంశంపై 2025 జనవరి 9 నుంచి 11 వరకు 3 రోజుల అంతర్జాతీయ సెమినార్ నిర్వహించడానికి సన్నాహాలు చేస్తూనే మిట్టల్ మరణించారు. అంతకు 13 ఏండ్ల ముందే ఆయన భార్య కమల మృతి చెందారు. తెలంగాణ, దక్కన్ కళలు, సంస్కృతి, వారసత్వాన్ని రక్షించడానికి, ప్రోత్సహించడానికి జగదీశ్ మిట్టల్ చేసిన కృషి అనన్య సామాన్యం.

దుర్గం రవీందర్
93464 54912

కొత్త ఏడాదిలోకి అడుగిడగానే చేతిలోకి తీసుకున్న ఒక కమ్మని కథలహారం డాక్టర్ వాణీ దేవులపల్లి 'నుమాయిష్.. మరికొన్ని కథలు'. నా లోని చదువరికి ఒక కొత్త ఉత్సాహాన్ని కలిగించింది. ఇందుకు 'నుమాయిష్' అనే ఉర్దూ పద ప్రయోగం ఒక కారణమైతే, ఆకర్షణీయమైన ముఖ'చిత్రం' మరో కారణం కావచ్చు.

స్త్రీ అస్తిత్వ పోరాట దర్పణం

గురువర్యులు గిరిజా మనోహర్, కాత్యాయినీ రాసిన సమీక్షలు, రచయిత్రి వాణి ముందుమాటతో సమకాలీన సమాజానికి అద్దంపట్టిన 14 కథలతో కూడిన ఈ పుస్తకం ప్రతి పాఠకుడి మస్తిష్కానికి పదును పెడుతుంది. కథలను నా దృష్టికోణం నుంచి ఒక్కొక్కటిగా ఆస్వాదించాలనుకొని, కథను చదవడం, ఓ పేజీ తిరగేసి మరో పేజీలోకి దూరే లోపలే ఆ కథకు అతుక్కుపోవడం, ఆ కథ అయిపోయాకే తేరుకోవడం జరిగిందంటే ఆ కథల్లో కథనం, కథాబలం ఎంత మెండుగా వున్నాయో అర్థం చేసుకోవచ్చు. మొట్టమొదటి కథా సంకలనంతోనే గొప్ప రచనా శైలిని ప్రదర్శించి, వైవిధ్యమైన కథా వస్తువులను ఎన్నుకున్నారు వాణీ దేవులపల్లి.

భిన్న నేపథ్యాలతో ఈ పుస్తకంలో ఉన్న 14 కథల్లో తెలంగాణ అస్తిత్వం, మధ్య తరగతి స్త్రీ అస్తిత్వ పోరాటం చాలా ప్రస్ఫుటంగా గోచరిస్తాయి. ఏ కథలోకి దిగినా అందులో పచ్చని పల్లెల నేపథ్యం, మన జీవితంలోకి మనమే తొంగి చూసుకున్న భావం తప్పకుండా కలుగుతుంది. మొట్టమొదటి కథ 'గురవయ్య సారు కానిగీ బడి' అమాంతం 50 ఏళ్ల కిందటి నా బాల్యాన్ని మోసుకొచ్చి ముందుంచిందంటే అతిశయోక్తి కానే కాదు. కథ ముగింపులోపు పాఠకుడు కన్నీరుకార్చక ఉండలేని కథ.

ఒక స్త్రీపై మగవాడికుండే అపోహ, సొంత అక్క అను బంధాన్ని కూడా అర్థంచేసుకోలేని ఒక తమ్ముడి మూర్ఖత్వం, ఆడబిడ్డ ఆప్యాయత, అనురాగాలని జమా ఖర్చులతో బేరీజు వేసుకున్న ఆ తమ్ముడికి ఆప్యాయత, అనురాగాలంటే ఇవీ అని చూపిన అక్క ప్రేమ. ఇలా అక్క, భార్య తమ నిష్కల్మషమైన ప్రేమతో గోపాల్‌కి జ్ఞానోదయం కలిగించే రాగబంధాలు కథ ఆద్యంతం ఆసక్తికరం. 'తప్యాలచెక్క' కేవలం ఒక కథ కాదు, ఒక అబల వ్యధ. అలాగే, 'పనిమనిషి' మన మనసులను కదిలించే మరో కథ. ఇక 'నుమాయిష్'కథ కట్టి పడేస్తుంది. స్వచ్ఛమైన ప్రేమకు దర్పణంగా నిలిచే చిన్న కథ ఇది. ఈ కథా సంపుటికి నుమాయిష్ మరికొన్ని కథలు అని పేరు పెట్టడంలో ఎంతో ఔచిత్యం వుందనిపించింది. ఇందులోని ప్రతి కథా మధ్య తరగతి జీవితాల్లోని వాస్తవిక సన్నివేశాలకు ప్రతిబింబం లాంటిది. మహిళల జీవితం బయటకు అందంగా కనపడే 'నుమాయిష్' కాదని ప్రతినిత్యం ఒక సంఘర్షణ అని, ఒక త్యాగమని, ఒక సాహసమని తెలిపే వాస్తవ చిత్రాల సమాహారం ఈ పుస్తకం. దాదాపు అన్ని కథల్లో ప్రత్యేకంగా కనబడేది రచయిత్రి ఎంచుకున్న శైలి. ఏ కథకు, ఏ భావానికి ఏ రకమైన భాషను వాడి పాఠకులను మెప్పించాలో వాణికి బాగా తెలుసు. ఇవి మనం చదవాల్సిందే, చైతన్యం పొందాల్సిందే.

డాక్టర్ తుమ్మూరి శరత్‌బాబు
76719 36040

చిన్ననాటి భోగి!

జంగమ దేవర శంఖపు రవళులు
శంభోశంకర నాదంతో ఊరంతా
అంబపలుకు జగదంబ పలుకు
వాక్కులతో బుడబుక్కల ఢమఢమలు
భోగి వేకువ జాముకు వేకువ కాగా!

చెరువు నీళ్లకు నాన్న కావిడితో
మా వూరి చెరువేమో తెలిమంచు కప్పుకొని
సూరీడికేదో కబురివ్వాలని రాయబారి
తుషారపు దొంతర్లతో మంతనాలు
ఎంతకీ కొలిక్కి రావు ప్రభాతమంతా!

తోటి పిల్లలతో దార్లన్నీ తిరిగి ప్రోగేసుకున్న
వరి కర్రలో తుమ్మ పత్తి వేప పుల్లలో
అమ్మ వంటకు దాచిన వంట చెరుకో
అన్నిటితో భోగిమంటకు పిల్లలం తయ్యారు!

అత్తయ్య, మామయ్య, తాతయ్య, నానమ్మలు
చలికి వణుకుతూ ఒళ్లంతా రగ్గులతో
నాన్న తోబుట్టువులు నీళ్ల బిందెలతో హాజరు
అమ్మ తోడు కోడళ్లతో వంటలింకా తెమలక!

రంగవల్లులు అల్లాలన్న తొందరలో అక్కావదినలు
గొబ్బెమ్మలు బంతిపూల ఏర్పాట్లలో చెల్లీ మరదలు
పిన్నీ బాబాయి అగ్నిదేవుని ప్రార్థన జేసి నెయ్యివేసి
భోగిమంట రాజేస్తే బంధుగణమంతా చుట్టూ!

మేమంతా భోగి మంట చలి కాచుకుంటుంటే
క్రొత్త ధాన్యపు బస్తాల బండ్లతో ఇళ్లకు కొందరు
దారంతా ముత్యాల ముగ్గులు పెడుతూ ఇల్లాళ్లు
అయ్యవారికి దండంబెట్టంటు గంగిరెద్దులోళ్ళూ!

భోగిమంటన హవిస్సులు ఎంత సమర్పించాలో
ఎప్పుడు మంటనిప్పులు కదపాలో అణచాలో
చుట్టూ జేరి జాగ్రత్తలు జెప్పు పెద్దల జూస్తే
జీవన గమనంలో సుఖదుఃఖాల్లో ఎల్లప్పుడూ
మీ వెంట మేమని అగ్నిసాక్షిగా భరోసానిచ్చు
నా వారిగా తృప్తిగా
రేపటి సంక్రాంతికై ఎదురుజూస్తూ!

రవికిషోర్ పెంట్రాల
లాంగ్లీ, లండన్!

గానలోలుని గీతమాల

తెలుగు సినిమా పాటల సంకలనాల విషయానికి వస్తే, ప్రధానంగా, అగ్రశ్రేణి హీరో హీరోయిన్లకు సంబంధించిన హిట్ సాంగ్స్ లేదా ఘంటసాల, సుశీల, జానకి, బాలు మొదలగు ప్రసిద్ధ గాయకులకు చెందినవి లేదా గీత రచయితలు, సంగీత దర్శకుల పాటలను సంకలనం చేస్తుండటం పరిపాటి. అలాంటి సంకలనాలలో పాటల వివరాలు చాలావరకు తప్పుల తడకలనే చెప్పాలి.

దీనికి భిన్నంగా అలనాటి 'శ్రీకృష్ణ లీలలు' (1935) సినిమా మొదలుకొని 2013లో వచ్చిన ఆది శంకరాచార్య చిత్రం వరకు, అనగా 80 ఏండ్ల కాలంలో వచ్చిన తెలుగు సినిమాలలోని శ్రీకృష్ణునికి సంబంధించిన పాటలను అతి వ్యయప్రయాసలకోర్చి సేకరించి, 'బృందావనమది అందరిది' శీర్షికతో ఎస్.వి.నాగభూషణం ఒక అపురూప సంకలనం గ్రంథంగా ప్రచురించడం ముదావహం.

శ్రీకృష్ణునికి సంబంధించి అన్నమయ్య, క్షేత్రయ్య, మీరాబాయి మొదలగు వాగ్గేయకారుల కృతులతో పాటు అనేక సినీ కవులు రాసిన శ్రీకృష్ణ సంబంధిత గీతాలను చేర్చి నిజంగానే పాటల బృందావనంగా అందించారు. సినిమాల కోసమే కాకుండా ప్రైవేటుగా వెలువడిన శ్రీకృష్ణుడి గీతాలు పద్యాలను చివరగా చేర్చారు. ఒక విధంగా శ్రీకృష్ణ 'గీత' విజ్ఞాన సర్వసం అని చెప్పవచ్చు. శ్రీకృష్ణగాన పిపాసులకు నిస్సంశయంగా ఈ పుస్తకం గీతామృతమే! ఈ పుస్తకంలో శ్రీకృష్ణుని పాటలతో పాటు ఆయా సినిమాలలోని ఛాయాచిత్రాలు చేర్చడం అదనపు ఆకర్షణ.

'తెలుగు సినిమాలలో శ్రీకృష్ణుడు' అనే అంశంపైన ఎవరైనా పరిశోధన ప్రారంభిస్తే ఈ పుస్తకం వారి పాలిట కల్పవృక్షమే అవుతుంది. ఈ పుస్తక రూపకల్పనలో సంకలనకర్త పడిన శ్రమ, తీసుకొన్న శ్రద్ధ, అణువణువున కనిపిస్తుంది. దీనికి సినీ విమర్శక భీష్మాచార్యుడనదగిన వి.ఏ.కె.రంగారావు ఆమోదిస్తూ రాసిన ముందుమాట పుస్తక విలువను తెలియజేస్తుంది.

అయితే ఎంతో జాగ్రత్తతో రూపొందించిన ఈ సంకలన గ్రంథంలో చాలా ప్రాచుర్యం పొందిన సినీ శ్రీకృష్ణ గీతాలు చోటుచేసుకోకపోవటం కాస్త నిరాశే కలిగిస్తుంది. ఉదాహరణకు.. శ్రీకృష్ణ కృష్ణ కృష్ణా గోపాల బాలకృష్ణా (వీరాంజనేయ 1967), కన్నెల వలపు వెన్నలు దోచే కన్నయ్య (గోవుల గోపన్న 1968), కృష్ణయ్యా గడసరి కృష్ణయ్యా (సప్తస్వరాలు 1969), చిటుకు చిటుకుమంటు (మంచిబాబాయ్ 1978), అందాలొలికే నందకిషోరుడు బృందావనిలో వెలిశాడు (పిల్లజమీందార్ 1979), యమునా తీరాన రాధ మదిలోన కృష్ణుని ప్రేమకథ (గౌరవం 1980)... ముఖ్యంగా పేర్కొనదగిన పాటలలో శరత్‌బాబు మాధవి నటించిన మూడు ముళ్ళబంధం (1980)లో సత్యం సంగీతంలో జానకి, శైలజ పాడిన సినారె గీతం 'రాధాకృష్ణయ్యా, ఇటు రారా కృష్ణయ్యా!' అలాగే 'దేవత' (1982) చిత్రంలో చక్రవర్తి సంగీతంలో సుశీల, శైలజ పాడిన 'అల్లరి కృష్ణుడు అందరి కృష్ణుడు, ఎవ్వరివాడమ్మా' పాటలో దేవకి యశోదలు కృష్ణుని కోసం ఆరాటపడిన తీరు వ్యక్తమైంది. ఈ పాటలన్నీ ఎంతో ప్రజాదరణ పొంది, ప్రాధాన్యం సంతరించుకొన్న కృష్ణుడి సంబంధిత గీతాలే!

అలాగే శ్రీకృష్ణ విజయం, నా తమ్ముడు, అదృష్టవంతులు మొదలైన చిత్రాలలోని కొన్ని పాటలు చేర్చే అవకాశం లేకపోలేదు. 'రావమ్మా మహాలక్ష్మి' (ఉండమ్మా బొట్టూ పెడత) వంటి కొన్ని పాటలలో కృష్ణ శబ్దం తప్పితే సాహిత్యం వేరుగా ఉండటం వల్ల వీటిని చేర్చాల్సిన అవసరం అంతగా లేదు. ఈ మార్పులుచేర్పులు మలిముద్రణ లో చోటుచేసుకుంటాయని ఆశించవచ్చు. శ్రీకృష్ణుని సేవించేవారు మొదలుకొని సినీ గీతాలను అభిమానించే ప్రతివారు కొని పదిలంగా దాచుకునే పుస్తకం ఇది.

డాక్టర్ వి.వి. రామారావు
98492 37663
(వ్యాసకర్త: సినీ, సాహిత్య విమర్శకుడు)

పట్నం ఆక్రోశం

పట్నమంటే పరుపు బండల వన్నె కాదు
పల్లె నుంచి ఉత్త సేతులతో వచ్చి
పని దొరుకక వీధి లైటు కింద
ఆకలిని చంపుకొన్న అభాగ్యుల దీనుల గాథ

పల్లె నుంచి పట్నంకు
పస్తులు సంపుకోడానికన్న
గుప్పెడు పరువును మిగిల్చుకోవాలని
తల్లిని వీడిన దుఃఖంతో పట్నం బస్సెక్కుతారు.

దున్నే నాగలిని పాత గోడకు పొందించి
ఎన్నడూ బూట్లు ప్యాంటు తొడగని రైతన్నలు
పెద్ద భవనాల గేట్ల ముందు
కన్నీళ్లు రాలుస్తూ పహారా గాసే
వలస పక్షులై వలపోతను తలపోస్తుంటారు

బస్సుకు ఛార్జీలు లేక దొంగరైలు ఎక్కొచ్చి
పైమీది బట్టలు తప్ప మరొక జతలేక
పొద్దున్నే అడ్డ మీద నిలబడి నిలబడి
కూలీ దొరకని కూలోడి గుండె
బల్లెం దిగిన జింకపిల్ల వేదన

గూడు దొరకక ఫుట్‌పాత్ మీద తలవాల్చి
లారీల బస్సుల శబ్దానికి కర్ణభేరీలు పగిలిపోతున్న
ఆకలిముందు అవేమీ వినిపించుకోలేని
మనిషి రేపటి మనుగడకు సజీవ ఇత్తనం.

మురికివాడల నడుమ
గాలి వీయని ఇరుకు సందుట్ల
ఇంటికి సుట్టం వస్తే ఒకరు బయట మరొకరు లోపల
వంతుల వారీగా తలదాసుకొనే బిగపట్టి బతికేటోడు
ఈ దేశపు అత్యంత పేదోడు.

ఇస్తరాకులో విసిరేయబడ్డ మెతుకుల కోసం
కుక్క మనిషి మధ్య ఆకలి పోరాటం
ఆ దృశ్యం చూస్తున్న కవి
ఎంత రాసిన ఒక్క కవిత ఒలక లేదు
బహుశా ఆ కవి సగటు మధ్య తరగతి జీవై ఉంటాడు.

మీరు పట్నానికి అద్దాల మేడలు చూడడానికి వెళ్తే
నేను ఆ మేడల నీడల సందుట్ల
ఇరుక్కపోయి మురుగు నీళ్లతో దూప దీర్చుకునే
కటిక పేదోడి గుండె మంటను చూడ్డానికి వెళ్తుంటా.!

అవనిశ్రీ
99854 19424

పరిణామం!

పి.బక్కారెడ్డి

చీమలు పెట్టిన పుట్టలు
పాములకు నెలవైనట్లు

తేనెటీగలు పెట్టిన తేనె
తెరువరుల పాలైనట్లు

కాకి పొదిగిన కోయిల గుడ్లు
కోయిల పిల్లలైనట్లు

తుమ్మెద గూట్లోని పచ్చ పురుగు
భ్రాంతి కలుగు భ్రమరంబైనట్లు
తా కుడువక దాచిన సొమ్ము
దొంగల పాల్ జేసినట్లు

ఆల్చిప్పలో పడ్డ స్వాతి చినుకులు
మేటి ముత్యములైనట్లు

చుట్టూ వల్మీకము పెరగంగ
దారి దొంగ వాల్మీకి అయినట్టు...